

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Proč podporovat spolupráci VŠ s odběratelskou sférou Realizace praxí, stáží a projektů

Brno, 14.11.2008

doc.Ing. Jaroslav Rejtořík, CSc. –
Mgr. Bc. David Póč

Charakter příspěvku

- Text příspěvku:
- má charakter diskusní platformy s využitím poznatků nás, jeho autorů, s inovačními aktivitami pro systémové využívání praxí, stáží a projektových aktivit s cílem zvyšování konkurenceschopnosti vysokých škol,
- odpovídá zaměření semináře.

Historický exkurz - 1

- Období 1. republiky - předpokladem přijetí na VŠ technického charakteru bylo absolvování průmyslové školy s předcházejícím vyučením v oboru. MUDr., JUDr. měli praxi ve svých studijních plánech. Absolventi VŠ měli v tomto období vysokou společenskou prestiž i díky schopnostem praktického uvažování.
- Období po roce 1948 - povinné vyučení v oboru měli jen absolventi ZŠ z „nedělnickým původem“, o jejichž přijetí na PŠ či VŠ rozhodovaly uliční výbory KSČ. Praxe se do studijních plánů prezenčního studia VŠ nezařazovaly.

Historický exkurz - 2

- Období po roce 1989 - nastává renesance zavádění praxí do studijních plánů VŠ díky nástupu učitelů, kteří v předcházejícím období nemohli z politických důvodů učit a pracovali v podnikatelské sféře.
- Období po vyhlášení Boloňské výzvy a Lisabonské strategie (obecně „strategie“) - praxe a stáže se stávají (postupně) nedílnou součástí studijních plánů programů, které nejsou čistě teoreticky zaměřeny (př. ESF _ Ekonomické teorie). Důraz je kladen i na projektovou činnost studentů. Nosné téma: konkurenceschopnost VŠ, zaměstnavatelů.

Aktivity MŠMT po vyhlášení strategií (příklady podporované finančně z RP apod.)

- Dlouhodobý záměr MŠMT 2006-2010:
- 1. Adekvátně připravit mladé lidi pro trh práce.
- 2. Zavádět úzkou spolupráci vysokých škol s hospodářskou sférou, spoluvytváření inovačních a technologických klastrů a zapojení vysokých škol do rozvoje regionu, ve kterém působí.
- 3. Spoluprací VŠ (akademičtí pracovníci, studenti) a praxe vytvářet kvalitní podmínky pro rozvoj špičkového výzkumu a vývoje včetně aplikací jeho výsledků v praxi jako významného zdroje společenských inovací.

Aktivity vysokých škol po vyhlášení strategie - příklad

- Dlouhodobý záměr MU 2006-2010 (podporováno z RP MŠMT):
- 1. Implementace přípravy na praxi do studijních programů formou zavedení povinně volitelných nebo volitelných předmětů odborná praxe/stáže, případně formou podnikatelských inkubátorů a klinik, a s využitím předmětů pro zřizování a řízení fiktivních firem.
- 2. Podpora vzniku poradních orgánů ze zástupců klíčových zaměstnavatelů na úrovni fakult s cílem inovací studijních oborů a vytvoření zpětné vazby o uplatnění absolventů na trhu práce.
- 3. Příprava a provoz „Kariérního centra MU“ pro podporu studentů a absolventů v jejich uplatnění na trhu práce ve spolupráci s Ekonomickou univerzitou Vídeň a realizace veletrhu pracovních příležitostí pro studenty MU „Job Challenge“.
- 4. Zpětná vazba od studentů a absolventů MU: jak je škola připravila pro život?

Ověřování potřeby praxe studentů VŠ - příklady-1

- Inovativní proces zavádění praxí, stáží a projektových činností ve smyslu DZ MŠMT a MU byl například na ESF doprovázen a kontrolován několika dotazníkovými akcemi (prezentováno na semináři v roce 2007) směřovanými na studenty, absolventy a organizace-potenciální zaměstnavatele absolventů.
- Byly využity i výsledky průzkumů realizovaných mimo tyto fakultní aktivity a to např. na úrovni Masarykovy univerzity či v rámci nadnárodních výzkumných center (příkladně: Mezinárodní srovnávací výzkum REFLEX - Flexibilita odborníků ve společnosti znalostí: nové požadavky na terciární vzdělávání v Evropě).

Ověřování potřeby praxe studentů VŠ - příklady-2

- Závěry poslední dotazníkové aktivity realizované ESF MU v únoru 2008 mezi účastníky mezinárodní konference s názvem „Konkurenceschopnost podniků“ (v rámci Výzkumného centra konkurenceschopnosti české ekonomiky ESF MU) :
 - Firmy považují oblasti praxí/stáží studentů za důležitou **součást spolupráce s vysokými školami.**
 - Většina firem již má zkušenosti z oblasti spolupráce se studenty na praxích/stážích
 - Potvrzuje se správnost nastavení délky praxí/stáží na ESF MU, kdy pro praxe je definována doba cca jeden měsíc a u stáží je deklarována délka cca tři měsíce (jeden semestr).

Ověřování potřeby praxe studentů VŠ - příklady-2

- **Existuje však zájem firem na zavedení povinných praxí/stáží**, což by umožňovalo nastavení efektivnějšího a stabilnějšího rámce spolupráce v této oblasti mezi firmami a VŠ -dlouhodobé formy spolupráce, větší provázanost praxe se studiem atd.
- **Firmy jsou připraveny studentům na praxích/stážích nabídnout i finanční odměny** - v případě, kdy by firmy mohly počítat s participací studentů každý semestr.
- **Firmy chtějí intenzivněji rozšiřovat spolupráci s vysokými školami formou větší participace na výuce, v oblasti definování studijních programů, vedení závěrečných prací atd.** (př.TopSEC)

Aktivity ve prospěch praxí-příklady ze zahraničí

- Jihoafrická republika:
- Výsledky realizace praxí či stáží se promítají do závěrečné hodnocení studenta VŠ.
- Jsou zavedeny jednotné definice předmětů obsahujících komponentu praxí či stáží na všech vysokých školách (což umožňuje realizovat konkrétní statistické výstupy, porovnávat jednotlivé vysoké školy z tohoto hlediska atd.).
- Povinnost absolvovat odbornou stáž v rámci studijních programů, které předpokládají u absolventů širokou uplatnitelnost na trhu práce v oborech s vysokou komponentou aplikovaných dovedností a znalostí.

Francie - Charta studentských stáží v podnicích poskytuje stážistům záruky na:

- povinné smluvní vymezení podmínek (včetně stanovení odměny za stáž) jak ze strany zástupce dané vysoké školy, tak zástupce přijímací instituce,
- sestavení smlouvy upravující zodpovědnost tří podepsaných stran (škola, organizace, student), smlouva by měla mít určitou předepsanou formu,
- charta počítá se zavedením systému hodnocení vyučujícím a zástupcem společnosti (toto hodnocení je pak předmětem zprávy, která se uchovává na vysoké škole),
- charta zdůrazňuje vzdělávací charakter stáže,
- stát se zavazuje provádět kontroly kvality a kvantity stáží a respektování podmínek uvedených v Chartě.
- Charta byla přijata 26.4.2006

Velká Britanie

- Praxe a stáže jsou na vysokých školách ve Velké Británii obecně spíše výjimkou
- U nejlepších výběrových škol má dlouhodobou tradici spolupráce s předními světovými firmami (např. London School of Economics, Cambridge). Zde se předpokládá, že studenti jsou přímo podporováni ve svém výzkumu konkrétní organizací veřejného či soukromého sektoru.
- Jde o model prosazovaný některými VŠ a firmami v ČR - viz TopSec ESF MU.

Německo - model, který se přenáší do podmínek v ČR

- V rámci praxí a stáží je běžné, že se studenti stávají členy výzkumných týmů, kdy je předpoklad, že po škole zůstanou na daném pracovišti.
- Důraz na dlouhodobé praxe a stáže je předpokládán především u studentů doktorského studia. Zde se předpokládá, že především závěrečné disertační práce budou koncipovány již na základě poznatků z praxe a jejich oponentura je koncipována na základě spolupráce s partnerskými subjekty.
- Realizuje se tak zvaný „duální systém“ studia - kde si firma objedná u VŠ studijní obor pro své současné i potenciální zaměstnance

Diskuse důvodů spolupráce VŠ s odběratelskou sférou

- **Hypotéza:** Vysoké školy v České republice jsou si ve většině případů vědomy, z důvodu udržení **konkurenceschopnosti**, důležitosti aplikace tohoto segmentu výuky do studijních plánů těch studijních oborů, které nemají vysloveně teoretický charakter a prokazatelně se bez praktických zkušeností studentů neobejdou.
- Dá se reálně předpokládat, že **průběh a výsledky tohoto semináře tuto hypotézu potvrdí** s tím, že existují rozdíly v intenzitě a rozsahu spolupráce s odběratelskou sférou na jednotlivých vysokých školách.

Diskuse důvodů spolupráce VŠ s odběratelskou sférou

- Dá se také předpokládat, že ty vysoké školy, které tuto spolupráci **nerealizují cíleně** a plánovitě se budou snažit z důvodu **udržení na trhu vzdělávání** dosáhnout úrovně těch kvalitnějších škol, kde jsou praxe, stáže a projektové aktivity realizovány systémově a škola má tím pádem k dispozici stálý soubor spolupracujících organizací (příklady byly na semináři prezentovány).
- Potřebu absolvovat praxe či stáže a projektové aktivity **požadují i studenti a absolventi** vysokých škol s využitím dotazníků a zapojením do různých výzkumů, které se touto problematikou v posledních třech letech velmi intenzivně zabývají. Nejde tedy o proces, který by byl zaváděn jen proto, že je podporován či požadován nějakým evropským či národním dokumentem.

Diskuse důvodů spolupráce VŠ s odběratelskou sférou

- Z přehledu zahraničních zkušeností vyplývá také skutečnost, že se Česká republika respektive české vysoké školy uvedeným modelů spolupráce s podnikatelskou sférou velmi přibližují a v některých případech prvky systému ze zkoumaných zemí již používají nebo se na jejich použití připravují.
- Dosažení vyšší úrovně v ČR předpokládá zabezpečení:
 - kontroly průběhu a výsledků celého procesu,
 - připravenost smluvní organizace zabezpečovat dlouhodobě dohodnuté aktivity,
 - kvality poskytování informací vysoké školy odběratelské sféře.

Diskuse důvodů spolupráce VŠ s odběratelskou sférou

- Mít k dispozici **potřebné finanční prostředky**:
 - ❖ z rozpočtu vysoké školy (na udržení předmětu)
 - ❖ z příspěvku spolupracující organizace (TopSec, podpora V+V aktivit studentů na základě partnerské smlouvy)
 - ❖ Do roku 2013 ze strukturálních fondů EU:
 - ✓ OP - Vzdělávání pro konkurenceschopnost
 - ✓ OP - Lidské zdroje a zaměstnanost
 - ✓ OP - Podnikání a inovace

Výměna zkušeností mezi VŠ by si v této oblasti vyžádala samostatný seminář.

Závěr diskuse

- Důvody spolupráce vysokých škol s odběratelskou sférou se dostaly v České republice do polohy:
 - existenční jistoty škol a
 - vzájemného podporování zvyšování konkurenceschopnosti na trhu práce (studenti) a na trhu produktů a kvality služeb (podnikatelská sféra a veřejná správa).
- Dosahování konkurenceschopnosti organizací a vysokých škol se tak stává neoddělitelným procesem.

KONTAKTY

Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta

Lipová 41 A , 602 00 Brno

Doc. Ing. Jaroslav Rejtoř, CSc.

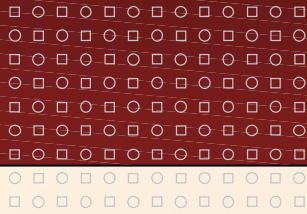
proděkan pro strategii a rozvoj

rektorik@econ.muni.cz

Mgr. Bc. David Póč

vedoucí oddělení pro strategii a rozvoj

David.poc@econ.muni.cz

Děkuji za pozornost

